

مناسب سازی فضاهای شهری با تأکید بر نیازهای افراد ناتوان و معلول (مطالعه موردی : شهر آمل)

معصومه نوری^{۱*}، حمیدرضا عامری سیاهویی^۲

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد طراحی شهری دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی nmasoume3@gmail.com

۲- استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی

چکیده

مناسب سازی فضاهای شهری، برای معلولان جسمی و عابرین پیاده، از جمله رویکردهای عدالت محورانه در برنامه ریزی و مدیریت شهری معاصر محسوب می شود. با وجود این بسیاری از عرصه های عمومی شهری همچون گذرگاه ها، پارک ها و مراکز شهری در اغلب شهرهای ایران نظیر شهر آمل با معضل نامناسب بودن فضا برای استفاده معلولان و عابرین پیاده مواجه اند. مناسب سازی فضاهای عمومی را در این پژوهش برای این قشر مدنظر قرار داده ایم. این پژوهش باتوجه به نوع هدف، توسعه ای- کاربردی و از نظر ماهیت و روش، از نوع تحقیقات توصیفی، تحلیلی - میدانی است. جامعه آماری این شامل دو بخش کالبدی و انسانی می شود که بخش کالبدی فضاهای شهری در سطح شهر آمل و بخش انسانی آن شهروندان و کارشناسان تشکیل می دهند. نتیجه حاصل از پژوهش نشان می دهد : شهر آمل دارای مسائل و مشکلات فراوان در شرایط بحرانی در حوزه پیاده رو است و مجموع این عوامل فضای آشفته، ناسالم و فاقد ایمنی و راحتی را برای گروههای مختلف اجتماعی، بویژه معلولان و جانبازان در این فضا ایجاد کرده است. و مسئولین و مدیران شهری باید نگاه ویژه به مسئله داشتند.

واژگان کلیدی: مناسب سازی فضا، معلولان، پیاده راه، شهر آمل

۱- بیان مسئله

معلولان از هر نوع معلولیت جسمی یا روحی که برخوردار باشند، علارغم وجود قوانین بهره مندی برابر از حقوق شهروندی، همچون سایر شهروندان، در عمل با توجه به وجود طراحی ها و ساخت و سازهای غیر اصولی و به دور از حداقل استانداردها، این اقشار از دسترسی سهل و آسان به اماکن عمومی شهر محرومند و این امر لزوم توجه بیش از پیش به طراحی های اصولی و همراه با رعایت استاندارد به ویژه در اماکن عمومی شهر، که مورد استفاده اقشار و گروه های مختلف است را گوشزد می کند. از زمان تدوین اولین مجموعه ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری برای معلولان در ایران بیش از ۱۵ سال می گذرد. اما آنچه در طول این مدت کاملاً مشخص و غیر قابل انکار است، ناکام بودن این دستورالعمل ها، در مقام اجرا می باشد و شاهد این ادعا وضعیت فعلی معابر و فضاهای عمومی بوده که تردد و استفاده معلولان را از آنان عملاً غیر ممکن ساخته است (رفیع زاده، ۱۳۸۳: ۴۷). در مازندران بیش از ۳۰۰۰ نفر (معلول ژنتیک و مادرزادی) وجود دارد که به نوعی دچار محدودیت و کم توانایی هستند که بعلاوه رعایت اصول مناسب سازی در بسیاری از اماکن و فضاها و تجهیزات وسایل نقلیه عمومی حضور شایسته و فعلی در جامعه که متناسب با توانمندی های آن باشد ندارند امروزه در دنیا این اعتقاد وجود دارد که مناسب سازی و توسعه